

ODRODZONY (50) *part praet pass pf*

odrodzony (45), **odrodzon** (5).

Pierwsze i drugie o jasne. ◇ *W formie złożonej* -on- (2), -ón- (1); -on- *JanNKar*; -on- : -ón- *BiałKat* (1:1). ◇ *Forma niezłożona z tekstów nie oznaczających ó.*

sg m N (praed) odrodzony (9), odrodz(o)n (5); -ony *BibRadz* (2), *GrzegŚm* (2), *ArtKanc*, *WujNT*, *SkarKaz*, *SzarcRyt*; -(o)n *LubPs*, *KrowObr*, *NiemObr*; -ony : -(o)n *RejPos* (1:2). ◇ *G* odrodzon(e)go (1). ◇ *D* odrodzon(e)mu (1). ◇ *A* odrodzon(e)go (2). ◇ *I* odrodzonym (1). ◇ *L* odrodzonym (3). ◇ *n N* odrodzon(e) (1). ◇ *pl N m pers* odrodz(e)ni (17); -(e)ni (16), -ęni (1); -(e)ni : -ęni *SeklKat* (1:1). *subst* odrodzoné (2); -é (1), -(e) (1). ◇ *G* odrodzonych (2). ◇ *D* odrodzonym (2). ◇ *A m pers* odrodzon(e) (1). ◇ *L* odrodzonych (2). ◇ *V m pers* odrodz(e)ni (1).

Sł stp s.v. odrodzić się, Cn brak, Linde w objaśnieniu s.v. odrodny.

1. *Ponownie narodzony; renatus Vulg* (49) :

Przen: Odrodzony duchowo przez wiarę (43) : *BibRadz* II 54c *marg*; *iefli* kto nie będzie z wirzchu odrodzon/ nie może wźrzeć krolefthwá Bożego. *RejPos* 151v; potwierdzenie omyte od grzechu vmacnia/ y potwirdza w téy wierze: że nam odrodzónym/ pewnym ftróżém/ opiekunem/ y poćiefzyćielém/ Duch S. *ieft. BiałKat* 263v, 238v; naydziefz náukę o dwu Adámiech/ w iednym człowiecze odrodzonym. *GrzegŚm* 19, 33; *WujJudConf* 67; *CzechRozm* 111v, 247v, 252v; Będzie w cnotách pomnożony/ iáko práwie odrodzony/ y ták zwycięży Szátána *ArtKanc* L19v.

odrodzon(y) z kogo, z czego (12): z fzczerego fercá iedni drugie miłuyćie vprzeymie: odrodzeni nie z naśienia fkáźitelnego/ ále fkázy nie znáiącego *WujNT* 1.*Petr* 1/23; ábyfmy z náтуры twey bozkiey odrodzeni będąc/ ćiebie Páná fwego ná dułzy y ná ćiele y we włytykch poftępkách náłzych náśláduiąc nośili *SkarKaz* 85b, 84b. *Cf* »z Ducha odrodzony«, »odrodzony z wody a z Ducha Świątego«.

odrodzony z kogo [= będąc kimś przedtem] (1): nowym [*ludziom*] zász/ to *ieft/* z wtorego Adámá Chriřtułá/ przez ducha Bożego odrodzonym/ [...] nowe przymierze *ieft* poftánowione/ y dáne. *CzechRozm* 90.

odrodzony przez kogo, przez co (8): *RejPos* 152v; *Abowiem* gdzie fie te rzeczy/ w człowieku ktorým przez fłowo Boże odrodzonym náyduią/ tedy to o nim znácznie świadczą *CzechRozm* 187v; Przez ćię bywa odrodzone/ przyrodzenie, ktore było w nas zepfówáne *ArtKanc* H15v. *Cf* »przez Ducha Bożego odrodzony«, »przez krzest, przez wodę chrztu odrodzony«.

odrodzony w kogo (1): áby fię człowiek z grzechy rozftał y wiarą był odrodzony w thego ktory fám *ieft* dofkonáły. *BibRadz* II 110c *marg*.

W porównaniach (2):

Jako comparatum (1): *SkarKaz* 349b *cf* »odrodzony na duszy«.

Jako comparandum (1): Swieći nam pámiątká á obchod męki iego w fświętym ciele á we krwi iego/ kthorą ilekroć obchodzić będziemy/ tylekroć iákobychmy z nowu odrodzeni byli. *RejPos* [36]v.

Wyrażenia: »z Ducha (Bożego a. Pańskiego, a. Świątego), przez Ducha Bożego, Duchem Świątym, mocą Ducha Świątego odrodzony« [*szyk* 5:4] (5:2:1:1): *KrowObr* 157; *KT* *okolwiek* wierzy Iezufá być Kryřtułem/ z Bogá fię narodził (*marg*) To *ieft/* odrodzony mocą ducha s. (-) *BibRadz* 1.*Ioann* 5/1; *GrzegŚm* 37; Tákże miedzy fłucháczmi wiele *ieft* wezwánych/ á máło obránych y z Ducha

Páńfkiego odrodzonych krześcíanów. *WujJudConf* 119; Odrodzeni tedy duchem świętym vcźniowie Chryśtułowi/ duchem fie rządźić máią *CzechRozm* 241, 27v, 90, 115, 185v.

»odrodzony na duszy« (1): Y wyfzedł piękny/ świetny y ozdoby/ y práwie odrodzony ná dułzy/ iáko śrebro y złoto z ognia. *SkarKaz* 349b.

»krztem, przez krzest, przez wodę chrztu odrodzon(y)« (2:1:1): tak też imy przes wodę chrztu [...] yełtelmy od rodżeny *SeklKat* V3v; *KrowObr* 82v; Synowie iedne⁸⁰ Bogá Iezufa Chryśtuła/ chrztem S. odrodzeni [...]: wrocćie fię do Pána Bogá *SkarJedn* 332; *WujNT* 470.

bibl. »odrodzon(y) z wody a (i) z Ducha Świętego« (4): *LubPs* Cv; iż ktho z nowu nie będzie odrodzon z wody á z Duchá świętego/ nie może widzieć krolełtwá niebiełkiego. *RejPos* 153, 152v; *NiemObr* 148.

»znowu (a. nowo) odrodzon(y)« (5): Też iefth w nim prorocctwo o kołcyele wiernych Páńfkich/ ktory nowo iefł odrodzon z wody á z Ducha świętego *LubPs* Cv; *KrowObr* 59; *RejPos* [36]v, 153; áby dzieżá nátury náłzey/ iuz nie woniała Iádámem [...]: ále Chryśtułem/ z ktoregołmy znowu odrodzeni *SkarKaz* 84b.

»odrodzony ku żywotowi« [*szyk* 1:1] (2): Ná Krzćie/ ku żywotowi odrodzeni/ á po Krzćie/ ku bitwie połyłani bywamy *KuczbKat* 150; *WujNT* 429.

Szeregi: »odrodzony, (a) duchowny« (2): *GrzegŚm* 31; áczkolwiek krolełtwá tego łkutki/ od fámých tylko ludzi odrodzonych á duchowných włáfnie poznáne bywáią *CzechRozm* 185v.

»odnowiony i odrodzony« (2): Włáfnoc znaku iefł odpufczenie grzechow náłzich/ ktore przy chrcie byerzemy á bywamy odnowieny y od rodżeny *SeklKat* T4v; *CzechRozm* 115.

a. *W funkcji rzeczownika; przen: Odrodzony duchowo przez wiarę* (5) : Ná krzćie bywamy omywáni/ á tym po krzćie bywamy wtwierdzeni: áby przy odrodzonych był Duch Święty ftróżem *WujNT* 430; Odrodzeni we wnątrż/ máią też zewnątrż w nowości żywotá połtępowác. *WujNT* Aaaaaa3, *1.Petr* 2 *arg.*

Szereg: »odrodzony, (i) duchowny« [*szyk* 1:1] (2): Duch Ewángeliey znaczy Duchownego/ odrodzonego *GrzegŚm* 56; *CzechRozm* 99.

a. *Wyrosły na nowo z nasienia; przen: zmartwychwstały po sądzie ostatecznym* (1) : TV on napiękniefzy kwiát pánieńskiey młodości [...] leży pochowany [...]. Y áż ogniem zrządżonym ten grob pokropiony Będźie/ tuż on [...] wznidźie odrodzony. *SzarzRyt* D2.

2. *Inny, gorszy niż rodzice lub przodkowie, wyrodzony; przen: zniekształcony, zepsuty* (1) :

Szereg: »odrodzony i nakażony« (1): infzè ięzyki wśzyłtkié, choć nie vzywáią infzych liter krom łácińłkich, ieno iuz odrodzonè y nákażonè będąc, [...] iuz téz infzè, álbo tym podobnè podpory [*tj. znaki diakrytyczne*] mieć mułżá, trzymáiąc fie iednák liter łácińłkich. *JanNKar* C3v.

Synonimy: 1. *odnowiony, odżywiony.*

Cf **NIEODRODZONY, ODRODZIĆ, ODRODZIĆ SIĘ**